

Roosa Kaivoluoto

LUOKANOPETTAJAOPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA ETÄOPISKELUSTA KORONAPANDEMIAN AIKANA

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Joulukuu 2020

TIIVISTELMÄ

Roosa Kaivoluo: Luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta koronapandemian aikana
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden kandidaatin tutkinto-ohjelma, luokanopettaja
Joulukuu 2020

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta koronapandemian aikana sekä tutkia eri vuosikurssien välisiä eroja kokemuksissa. Joulukuussa 2019 löydetty uusi koronavirus muuttui nopeasti pandemiaksi ja pakotti kaikki oppilaitokset siirtymään etäopetukseen maaliskuussa 2020. Tampereen yliopistossa etäopetus on jatkunut laajasti keväästä 2020 asti. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, millaisena Tampereen yliopiston luokanopettajaopiskelijat ovat kokeneet opiskelun poikkeuksellisena aikana. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa etäopiskelun vaikutuksista opiskelijoihin.

Tutkimus noudattaa laadullista tutkimusotetta. Tutkimuksessa käytettiin fenomenologista tutkimusmenetelmää, sillä tutkimuksen kohteena olivat luokanopettajaopiskelijoiden kokemukset. Fenomenologia sopii tutkimusmenetelmäksi, kun tutkitaan yksilön kokemuksia jostakin ilmiöstä. Tutkimusaineisto kerättiin syksyllä 2020 sähköisellä kyselylomakkeella, joka lähetettiin linkkinä Tampereen luokanopettajaopiskelijoiden Telegram-ryhmään. Kyselylomakkeeseen vastaaminen oli vapaaehtoista. Vastaajiksi toivottiin henkilöitä, jotka olivat 2. tai sitä ylemmällä vuosikurssilla. Aineistoon tuli yhteensä 25 vastausta eri vuosikursseilta.

Aineiston analyysissä hyödynnettiin sisällönanalyysia ja teemoittelua. Aineistosta esiin nousseista asioista muodostettiin kuusi eri teemaa: opiskelun mielekkyys, koti opiskelupaikkana, aikataulut, sosiaalinen ulottuvuus, stressi sekä muut etäopiskelun aikana ilmenneet oireet. Teemoista kolme ensimmäistä liitettiin opiskelun sujuvuuteen ja kolme jälkimmäistä hyvinvoinnin näkökulmaan. Eri vuosikurssien vastauksissa esiin nousseita teemoja vertailtiin keskenään.

Tulokset osoittavat, että luokanopettajaopiskelijat kaipaavat sosiaalisia kontakteja, joita lähiopetuksessa on. Etäopiskelu koetaan stressaavaksi ja raskaaksi. Tutkimustulosten mukaan kotona opiskeleminen hämärtää vapaa-ajan ja opiskelun välistä rajaa ja sekoittaa asioita toisiinsa niin, että kaikki suoritetaan yhtenä massana. Positiivisena asiana etäopiskelussa luokanopettajaopiskelijat näkevät mahdollisuuden helpompaan opiskelun ja muun elämän aikataulutamiseen. Tuloksista voidaan huomata, että samankaltaisia kokemuksia nousee esille vuosikurssista riippumatta.

Avainsanat: etäopiskelu, etäopetus, koronapandemia, luokanopettajaopiskelija

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
1.1	Tutkimuksen aihe	4
1.2	Koronaviruspandemia.....	5
1.3	Siirtyminen etäopetukseen	5
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	7
2.1	Etäopetuksen taustoja	7
2.2	Etäopetuksen muotoja.....	8
2.3	Opiskelijoiden hyvinvointi.....	10
2.4	Luokanopettajakoulutuksen tutkintorakenne	15
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	17
3.1	Tutkimusmenetelmä	17
3.2	Aineistonkeruu	18
3.3	Aineiston analyysi.....	19
4	TULOKSET	21
4.1	Kokemuksia etäopiskelun sujuvuudesta.....	21
4.1.1	<i>Etäopiskelun mielekkyys</i>	21
4.1.2	<i>Koti opiskelupaikkana</i>	23
4.1.3	<i>Aikataulutus</i>	24
4.2	Hyvinvoinnin näkökulma	25
4.2.1	<i>Sosiaalinen ulottuvuus</i>	25
4.2.2	<i>Kokemukset stressistä</i>	26
4.2.3	<i>Muita etäopiskelun aikana ilmenneitä oireita</i>	27
4.3	Eroja vuosikurssien välillä.....	27
5	TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELUA	30
6	POHDINTA	34
6.1	Pohdintaa tutkimuksesta.....	34
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	35
6.3	Jatkotutkimusideoita	38
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	42
	Liite 1: Kyselylomake	42

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen aihe

”Etäilyn jatkuminen haastaa jaksamisen” otsikoi Ilari Leppäniemi 28.10.2020 Aamulehden kolumninsa, jossa pohtii etäopiskelun vaikutuksia sekä sitä, mitä asialle voisi tehdä. Etäopiskelu alkoi maaliskuussa 2020 ja on jatkunut siitä asti Tampereen yliopistossa, joten oman kokemukseni pohjalta samaistun kolumnin otsikkoon vahvasti. Juuri omakohtainen kokemus toimi innoituksena tälle tutkimukselle: olenko ainoa, joka kokee etäopiskelun raskaampana ja stressaavampana kuin lähiopetuksen? Minua kiinnosti saada tietää muidenkin luokanopettajaopiskelijoiden ajatuksia pidempään kestäneestä etäopiskelujaksosta ja halusin tarttua ajankohtaiseen aiheeseen, jota ei vielä ole ehditty tutkia. Luokanopettajaopiskelijoiden opintoihin kuuluu paljon pienryhmätapaamisia sekä opetusharjoitteluja, joten eräänä tavoitteenani oli myös tuottaa tietoa siitä, miltä poikkeavassa tilanteessa poikkeavin tavoin suoritettut opinnot ovat tuntuneet ja kuinka ne ovat sujuneet.

Käsittelen seuraavaksi lähtökohtia siihen, miksi etäopiskeluun on päädytty. Toinen luku käsittelee teoreettista viitekehystä etäopetuksesta, opiskelijoiden hyvinvoinnista sekä luokanopettajakoulutuksen tutkinnon rakenteesta. Kolmannessa luvussa kerron tutkimuksen tekemisestä. Käytin tässä tutkimuksessa laadullista tutkimusotetta ja hyödynsin fenomenologista tutkimusmenetelmää. Tutkimuksen aineiston keräsin Tampereen yliopiston luokanopettajaopiskelijoilta ja analysoin sen sisällönanalyysia ja tematisointia apuna käyttäen. Neljännessä luvussa esittelen varsinaiset tutkimustulokset, joita tarkastelen teoreettisen viitekehysten valossa viidennessä luvussa. Viimeisessä luvussa pohdin tutkimusta, sen luotettavuutta ja eettisyyttä sekä esitän joitakin jatkotutkimusideoita.

1.2 Koronaviruspandemia

Syy etäopetukseen siirtymisestä löytyy koronaviruksesta. Tapahtumaketjun syyäyksenä voidaan pitää tartuntoja uudesta, tuntemattomasta viruksesta, joka löydettiin kuukausia ennen etäopiskelun alkamista. Media uutisoi aiheesta laajasti, mutta tuskin kukaan osasi ennustaa tapahtumien etenevän siten, että etäopetukseen olisi siirryttävä niin Suomessa kuin muuallakin.

Maailman terveysjärjestön WHO:n (2020) mukaan joulukuussa 2019 Wuhanissa Kiinassa todettiin tapauksia viruksen aiheuttamasta keuhkokuumeesta. Aluksi tuntematon virus tunnistettiin myöhemmin uudenlaiseksi koronavirukseksi, joka aiheuttaa taudin puhkeamisen. (WHO, 2020). Virukselle annettiin nimi SARS-CoV-2 ja sen aiheuttamalle taudille nimi COVID-19 (Calleja, 2020). Globalisaation myötä tauti pääsi leviämään Wuhanista todella nopeasti aluksi Eurooppaan ja Amerikkaan (Calleja, 2020). Viruksen jatkaessa leviämistään WHO teki 11.3.2020 päätöksen siitä, että COVID-19:n levinneisyyden ja vakavuuden vuoksi tauti voidaan luokitella pandemiaksi (WHO, 2020).

1.3 Siirtyminen etäopetukseen

Pian WHO:n päätöksen jälkeen koronaviruksen julistamisesta pandemiaksi, alkoivat toimet Suomessa. Valtioneuvoston viestintäosasto (2020) tiedotti 16.3.2020 Suomen hallituksen todenneen yhdessä tasavallan presidentin kanssa maassa vallitsevan poikkeusolot. Valtioneuvoston (2020) mukaan samana päivänä hallitus linjasi erinäisiä toimenpiteitä koronavirustilanteen hoitamiseksi maassa. Annettu linjaus määräsi lähiopetuksen keskeytettäväksi ja tilat suljettaviksi perusasteen ja toisen asteen kouluissa, ammattikorkeakouluissa sekä yliopistoissa 18.3.2020 alkaen. Valtioneuvosto antoi ohjeistuksen siitä, että lähiopetuksen sijasta opetus tuli järjestää mahdollisuuksien mukaan muilla tavoilla, kuten itsenäistä opiskelua ja etäopiskelua sekä erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntäen (Valtioneuvosto, 2020).

Valtioneuvoston linjausten mukaisesti Tampereen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu tiedottivat 17.3.2020 korkeakouluyhteisön intranetissä ja sähköpostilla kampusten tilojen sulkemisesta sekä etäopetuksen aloittamisesta

mahdollisimman laajasti. Tampereen korkeakouluyhteisön intranetin (2020) tiedotteessa tuotiin ilmi, että 18.3.2020 alkaen opiskelijoilla ei ole lähtökohtaisesti pääsyä kampusten tiloihin ja opetus jatkuu etäopetuksena. Tampereen korkeakouluyhteisön intranetin (2020) mukaan myös henkilöstön tuli siirtyä työskentelemään kokonaisuudessaan etänä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Opintosuoritusten arviointia muutettiin siten, että se oli mahdollista toteuttaa muilla tavoin kuin kampuksilla tenttimällä (Tampereen korkeakouluyhteisön intranet, 2020).

Luokanopettajaopiskelijoille annetut linjaukset tarkoittivat muun muassa sitä, että kevään 2020 opetusharjoittelu muutettiin toteutettavaksi kokonaan etänä ja harjoittelussa suoritettavia aihealueita muutettiin. Luokanopettajaopiskelijoiden toiseen perusharjoitteluun kuuluu opetettavina aineina ympäristöoppi sekä taito- ja taideaineet (Tampereen yliopisto, 2020b). Keväällä 2020 taito- ja taideaineiden opetus kuitenkin siirrettiin toteutettavaksi laajentavassa harjoittelussa. Puolestaan laajentavan harjoittelun osuuteen kuuluva kouluhallinnon tentti siirrettiin osaksi perusharjoittelua (Tampereen yliopisto, 2020b).

Luokanopettajaopintoihin kuuluu paljon pienryhmätapaamisia. Etenkin perusopetuksessa opettavien aineiden ja aihekokonaisuuksien monialaisiin opintoihin, kuten liikuntaan, käsitöihin, matematiikkaan ja katsomusaineisiin, liittyy pienryhmäopiskelua (Tampereen yliopisto, 2020b). Yliopiston tilojen sulkeminen teki tällaisen työskentelyn mahdottomaksi ja kaikki luennot ja pienryhmäopiskelu muutettiin toteutettavaksi etäopiskeluna.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Etäopetuksen taustoja

Vaikka etäopiskelu ja -opetus ovat nyt erittäin ajankohtaisia aiheita, eivät ne ilmiöinä ole uusia. Lehtisen ja Nummenmaan (2012) mukaan etäopetuksen muodot ovat muuttuneet ajan kuluessa, mutta idea on pysynyt samana; mikäli suora kontakti oppijan ja opettajan välillä ei ole mahdollista, etsitään opetukseen paras mahdollinen toisenlainen keino. Vanhimpien käsitysten mukaan etäopiskelu onkin määritelty siten, että kun opettaja ja oppija eivät ole välittömässä kontaktissa toistensa kanssa, voidaan puhua etäopetuksesta (Lehtinen & Nummenmaa, 2012). Etäopetuksen luonteeseen on kuulunut myös se, että oppijalle pyritään tarjoamaan mahdollisuus oppia huolimatta siitä, mikä on hänen asuinpaikkansa tai koulunsa (Lehtinen & Nummenmaa, 2012).

Lehtinen ja Nummenmaa (2012) tarkastelevat kirjallisuuskatsauksessaan kirjeopetusta, jota voidaan pitää ensimmäisenä etäopetuksen muotona. Sillä oli kauan merkittävä rooli etäopetuksessa. Kirjeopetuksen rinnalle ja sitä korvaamaan on otettu käyttöön muun muassa radio, televisio, puhelin sekä viimeisimpänä tietokoneet ja erilaiset tietoverkot (Lehtinen & Nummenmaa, 2012). Etäopetus on siis kehittynyt aina käytettävissä olevien välineiden ja teknologioiden myötä. Etenkin tieto- ja viestintäteknologian kehittymisen takia etäopetukseen on avautunut paljon uusia mahdollisuuksia ja voidaankin puhua etäopetuksen ”uudesta aallosta” (Lehtinen & Nummenmaa, 2012). Miittisen (2015) mukaan uuden aallon ansiosta etäopetusta pystytään toteuttamaan yhä monipuolisemmin. Nykyiset olemassa olevat monet alustat ja verkkoympäristöt, kuten Moodle, Skype, Padlet ja erilaiset blogit, auttavat etäopetuksen toteuttamisessa ja omalta osaltaan mahdollisuuksia laajentavat myös erilaiset sosiaalisen median palvelut (Kokkonen, 2015).

Lehtisen ja Nummenmaan (2012) mukaan etäopetukseen voidaan päätyä monesta eri syystä. Syitä voivat olla esimerkiksi koulutuksen tarjoaminen niille,

jotka eivät jostakin syystä pysty hakeutumaan koulutukseen tavanomaisia kanavia pitkin, opettajan oleminen etäällä tai oppilaiden oleminen etäällä (Lehtinen & Nummenmaa, 2012). Lehtinen ja Nummenmaa (2012) tarkoittavat opettajan olemisellä etäällä sitä, että oppilaitoksen omalla opettajakunnalla ei ole haluttua asiantuntemusta, joten opettaminen toteutetaan etäopetuksen avulla. Puolestaan oppilaiden ollessa etäällä Lehtisen ja Nummenmaan (2012) mukaan mahdollisia syitä ovat muun muassa pitkät välimatkat, sairaudet tai urheiluharrastukset. Näissä syissä on kyse yksittäisistä oppijoista eikä koko ryhmästä (Lehtinen & Nummenmaa, 2012).

Koronapandemian aiheuttama etäopetus ei suoraan sovi mihinkään Lehtisen ja Nummenmaan (2012) esittämistä syistä. Siirtymä etäopiskeluun koronan vuoksi on huomattavasti laajempi ilmiö kuin esimerkiksi yksittäisistä henkilöistä johtuva tarve etäopetukselle. Etäopetuksen toteuttamisella pyritään hillitsemään koronaviruksen leviämistä sekä lieventämään siitä aiheutuvia haittoja (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2020).

2.2 Etäopetuksen muotoja

Eräs tapa tarkastella ja määritellä etäopetusta on jakaa se opetustavan mukaan kahteen malliin. Green (2020) puhuu synkronisesta (*synchronous teaching*) ja asynkronisesta (*asynchronous teaching*) opetuksesta. Mallien ero on siinä, tapahtuuko opetus reaaliaikaisesti vai ei (Green, 2020). Sirpa Kokkonen (2015) määrittelee synkronisen virtuaaliluokan työväliseksi, jossa opettaja ja oppijat työskentelevät kaikki samaan aikaan kuvan ja äänen välityksellä. Tämä mukailee Greenin (2020) käsitystä siitä, että synkronisessa opetuksessa oppijat ja opettaja ovat läsnä samanaikaisesti. Opetus voi tapahtua esimerkiksi videopuhelujen tai live-chatin välityksellä ja oppijoilla on yleensä mahdollisuus kysyä tai kommentoida (Green, 2020).

Greenin (2020) mukaan asynkronisessa opetuksessa puolestaan oppijat toimivat itsenäisemmin. He saavat tarvittavat materiaalit ja tehtävät verkkoalustalle ja opiskelevat tätä kautta. Myös etukäteen kuvatut opetusvideot ovat tässä mallissa mahdollisia. Eriaikaisia oppimisympäristöjä ovat Kokkonen (2015) mielestä muun muassa erilaiset blogit, Moodle ja osa sosiaalisen median palveluista, kuten Twitter ja Facebook. Asynkronisessa opetuksessa opettajan ja

oppijan välinen kommunikaatio tapahtuu esimerkiksi sähköpostin tai verkkoalustan foorumeiden kautta (Green, 2020).

Etäopetusta ja -opiskelua voidaan tarkastella myös opetustyylin näkökulmasta. Eija Kalliala (2014) puhuu opiskelijälähtöisestä ja opettajakeskeisestä tyylistä, joista ensimmäisellä tarkoitetaan tyyliä, jossa opettaja sopii yhdessä oppijoiden kanssa kurssin aikataulusta. Opettajan rooli on vain laatia aikatauluehdotus (Kalliala, 2014). Kallialan (2014) mukaan oppijat saavat tässä tavassa valita itse esimerkiksi projektien aiheet ja he vastaavat tarvitsemansa tiedon keruusta ja sen julkaisemisesta. Opettajakeskeisessä tyyliässä puolestaan opettajan rooli korostuu: hän laatii oppimateriaalin ja tehtävät verkkoon ja opiskelijoiden tehtäväksi jää suorittaa tehtävät ja palauttaa ne (Kalliala, 2014).

Etäopetuksen opetustyyliin liittyy myös vuorovaikutus. Kurssin opettajan valitsemalla opetustyyllillä voi olla paljonkin merkitystä siihen, kuinka vuorovaikutukselliseksi ja jopa mielekkääksi oppijat kurssin kokevat. Sanna Uotinen, Heli Tyrväinen ja Leena Valkonen (2016) tarkastelevat artikkelikatsauksessaan opettajan ja opiskelijan välistä vuorovaikutusta korkeakoulujen verkko-opetuksessa. Etäopetuksessa on aina fyysistä etäisyyttä, mikä vaikuttaa vuorovaikutukseen (Uotinen ym., 2016). Uotisen ym. (2016) mukaan verkko-opetuksen vuorovaikutus on voi olla samanaikaista tai eriaikaista käytetystä verkkoympäristöstä ja teknologiasta riippuen. Samanaikainen vuorovaikutus tapahtuu esimerkiksi videopuhelun välityksellä, kun taas eriaikainen vuorovaikutus liittyy muun muassa ääni- ja videotallenteisiin sekä sähköisiin oppimisympäristöihin kuten Moodle. Uotisen ja kollegoiden (2016) näkemykset samanaikaisesta ja eriaikaisesta vuorovaikutuksesta sivuavat Greenin (2020) synkronisen ja asynkronisen opetuksen käsitteitä.

Uotisen ym. (2016) tutkimuksen mukaan opiskelijat pitivät samanaikaista vuorovaikutusta tarpeellisena ja tärkeänä. Se lisäsi opiskelijoiden motivaatiota, tyytyväisyyttä ja myönteisyyttä verkko-opetusta kohtaan. Jo pelkästään se, että verkko-opetuksessa oli mahdollisuus vuorovaikutukseen, nosti opiskelijoiden tyytyväisyyttä. Etäopetuksen haasteina koettiin jossain määrin tekniset ongelmat sekä reaaliajassa tapahtuvien opetustilanteiden aikataulut. Opiskelijan aiempi kokemus verkko-opetuksesta auttoi opiskelijaa ratkaisemaan tekniikkaan liittyviä ongelmia.

Uotinen kollegoineen (2016) havaitsi, että samanaikaisen ja eriaikaisen vuorovaikutuksen yhdistäminen näytti lisäävän vuorovaikutusta opiskelijoiden ja opettajan välillä. Myös opiskelijoiden oppiminen edistyi paremmin, kun samalla kurssilla yhdistettiin sekä samanaikaista että eriaikaista vuorovaikutusta. Puolestaan pelkkä eriaikainen vuorovaikutus koettiin riittämättömäksi. Kommunikaatiomahdollisuus sekä välitön vuorovaikutus opettajan kanssa lisäsivät opiskelijoiden tyytyväisyyttä.

Uotinen ja kollegat (2016) huomasivat tutkimuksessaan, että opiskelijat kokivat opettajan olevan läsnä sekä eriaikaisessa että samanaikaisessa vuorovaikutuksessa. Opettajan näkyminen tai kuuluminen videon välityksellä tai videotallenteiden kautta vahvisti opiskelijoiden kokemusta opettajan läsnäolosta. Uotisen ym. (2016) mukaan opettajan läsnäolo verkko-opetuksessa miellettiin tärkeäksi ja se näytti kasvattavan opiskelijoiden motivaatiota. Opettajalta toivottiin ohjeita esimerkiksi osallistumiseen ja ryhmäytymiseen. Opiskelijoille muodostui tärkeäksi myös saada palautetta. Riittämätön tai riittävä palaute näkyivät muun muassa osallistumisaktiivisuudessa sekä kurssissa onnistumisessa.

2.3 Opiskelijoiden hyvinvointi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2020a) mukaan hyvinvointi voidaan jakaa kolmeen osatekijään: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin sekä koettuun hyvinvointiin eli elämänlaatuun. Elämänlaatua muokkaavat muun muassa ihmissuhteet, terveys ja omanarvontunto. THL (2020a) määrittelee hyvinvointiin kuuluvaksi sekä yksilön että yhteisön hyvinvoinnin. Yksilön hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat sosiaalinen pääoma, sosiaaliset suhteet, onnellisuus ja itsensä toteuttaminen (THL, 2020a).

Kunttu, Pesonen ja Saari (2017) kirjoittavat korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksesta (KOTT), jossa tarkastellaan hyvinvointia ja terveyttä suhteessa opiskeluun ja opiskelukykyyn. Tutkimuksen toteuttaa neljän vuoden välein Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö YTHS. KOTT-tutkimus on toteutettu vuosina 2000, 2004, 2008, 2012 ja 2016 (Kunttu ym., 2017). Koronapandemia siirsi vuoden 2020 tutkimusta ja seuraava KOTT-tutkimus aloitetaan helmikuussa vuonna 2021 (THL, 2020b). THL:n (2020b) mukaan seuraavasta KOTT-tutkimuksesta vastaavat THL ja Kela YTHS:n sijaan. Kuntun ja kollegoiden

(2017) mukaan keskeisiä tutkimuksen aihealueita ovat muun muassa korkeakouluopiskelijoiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveydentilan kartoittaminen, opiskelukykyyn ja terveyteen liittyvät tekijät sekä terveystalvelujen käyttö. KOTT-tutkimuksen tarkoituksena on antaa kattavaa ja säännöllistä tietoa korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnista (THL, 2020b).

Kunttu kollegoineen (2017) havaitsi, että korkeakouluopiskelijoiden sairauksien esiintyminen on pysynyt vuodesta toiseen melko samanlaisena, mutta huomattavaa on se, että ahdistuneisuus- ja masennusdiagnoosien osuus on kasvanut vuodesta 2000 alkaen yliopisto-opiskelijoilla. Masennus on lisääntynyt 3,6 prosentista 10,2 prosenttiin vuosien 2000–2016 välillä ja ahdistus 2,6 prosentista 7,4 prosenttiin (Kunttu ym., 2016, s. 31). Yleisimmät viikoittaisoireet miehillä vuonna 2016 olivat väsymys ja uniongelmat, jotka molemmat olivat yleisempiä kuin edellisinä vuosina (Kunttu ym., 2016, s. 34). Kuntun ym. (2017) mukaan vastaavasti naisilla yleisimpiä oireita viikoittain olivat väsymys sekä yläselän vaivat. Yliopistossa opiskelevista naisista jopa 45 prosenttia ilmoitti kokevansa vähintään viikoittain väsymystä (Kunttu ym., 2016, s. 35).

Myös terveydenhuollon ammattilaiset ovat aiempaa huolestuneempia opiskelijoiden hyvinvoinnista. Tämä selviää Terveyden ja hyvinvointilaitoksen tuottamasta työpaperista, jossa kuvataan muun muassa koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon asiakastyössä toimivien ammattilaisten kokemuksia ja ajatuksia korona-ajan muutoksista palveluissa sekä huolen määrää opiskelijoiden hyvinvointiin liittyen. (Hakulinen, Hastrup, Hietanen-Peltola, Jahnukainen, Vaara, & Varonen, 2020). Hakulisen ym. (2020) mukaan huoli opiskelijoiden hyvinvoinnista on selvästi lisääntynyt. Aiempaan vuoteen verrattuna huomattavasti suuremmaksi huolensa koki 40 prosenttia kaikista vastaajista ja jonkin verran suuremmaksi 51 prosenttia vastaajista. (Hakulinen ym., 2020, s. 43). Korkeakouluissa toimivista ammattilaisista 29 prosenttia koki huolensa huomattavasti suuremmaksi ja toisella asteella toimivista 39 prosenttia (Hakulinen ym., 2020, s. 43).

Hakulinen ja kollegat (2020) havaitsivat vastaajien suurimman huolenaiheen olevan opiskelijoiden mielenterveysongelmien, kuten ahdistuneisuuden ja keskittymisvaikeuksien lisääntyminen. Tämä on linjassa Kuntun ja kollegoiden (2017) tulosten kanssa: opiskelijoiden lisääntyneet

mielenterveysongelmat ovat siis nähtävissä sekä KOTT-tutkimuksessa että terveydenhuollon ammattilaisten huolessa. Hakulisen ym. (2020) mukaan etäopiskelu on aiheuttanut osalle opiskelijoista esimerkiksi arjen hallinnan ongelmia, kun taas toisille se on sopinut hyvin. Niille, kenelle etäopiskelu ei ole sopinut, on se aiheuttanut useita ongelmia, kuten yksinäisyyttä ja ahdistuneisuutta. Kevään etäopiskelujakson aiheuttamat ongelmat ovat kasaantuneet ja syksyllä avun tarve oli suurta.

Kunttun ym. (2017) mukaan KOTT-tutkimuksessa käytetyllä GHQ 12-mittarilla tarkasteltiin korkeakouluopiskelijoiden psyykkistä hyvinvointia. Mittarin perusteella psyykkisiä ongelmia esiintyi 30 prosentilla opiskelijoista. (Kunttu ym., 2017, s. 36). Pisimpään opiskelleilla ongelmat olivat yleisempiä. GHQ 12-mittarin mukaan yleisimmiksi psyykkisiksi ongelmiksi muodostuivat jatkuvan ylläpitoisuuden kokeminen (43 %), itsensä kokeminen onnettomaksi ja masentuneeksi (27 %) ja tehtäviin keskittyminen (32 %) (Kunttu ym., 2017, s. 36).

Kunttu kollegoineen (2017) kirjoittavat KOTT-tutkimuksessa opiskelijoiden stressistä ja kompetenssista eli voimavaroista, joita kartoitettiin tutkimuksessa mielenterveysseulan avulla. Mattila (2018) määrittelee stressin tilanteeksi, jossa yksilöön kohdistuvat vaatimukset ja haasteet ovat niin suuria, että tilanteeseen sopeutumiseen käytettävissä olevat voimavarat riittävät niukasti tai eivät riitä ollenkaan. Stressiä voivat aiheuttaa esimerkiksi kiire ja liiallinen vastuu sekä äkilliset traumaattiset kokemukset (Mattila, 2018). Vuoden 2016 KOTT-tutkimuksen tulokset osoittivat 33 prosentin opiskelijoista kokevan stressiä (Kunttu ym., 2017). Kunttun ja kollegoiden (2017) mukaan opiskelijoiden stressin kokeminen on lisääntynyt vuodesta toiseen. Esimerkiksi vuonna 2008 naisista 29 prosenttia koki runsasta stressiä, kun taas vuonna 2016 vastaava luku oli 35 prosenttia (Kunttu ym., 2017, s. 36). Miehet kokivat runsasta stressiä hieman naisia vähemmän: vuonna 2008 26 prosenttia ja vuonna 2016 34 prosenttia (Kunttu ym., 2017, s. 36). Kunttun ym. (2017) mukaan eniten stressiä korkeakouluopiskelijoille aiheuttivat esiintymisen vaikeus sekä ongelma saada opiskelusta otetta.

Nuorten kokemaa stressiä on tarkasteltu myös Tilastokeskuksen (2020) tuottamassa Kansalaispulsssi-kyselyssä. Tilastokeskuksen (2020) mukaan kyselyssä selvitetään muun muassa kansalaisten mielipiteitä luottamuksesta tulevaisuuteen ja omasta mielialasta. Kansalaispulsseissa tarkastellaan 15–74-

vuotiaita Suomessa asuvia, mutta kyselystä on tuotettu myös yhdistelmäaineisto koskemaan pelkästään 15–29-vuotiaita nuoria, joita oli yhteensä 1593. (Tilastokeskus, 2020.) Tilastokeskuksen (2020) Kansalaispulssi-kyselyssä stressi määriteltiin seuraavasti:

”Stressillä tarkoitetaan tilannetta, jossa ihminen tuntee itsensä jännittyneeksi, levottomaksi, hermostuneeksi tai ahdistuneeksi tai hänen on vaikea nukkua asioiden vaivatessa jatkuvasti mieltä.” (Tilastokeskus, 2020, s. 22)

Tilastokeskuksen (2020) tulosten mukaan tällaista stressiä koki melko paljon 17 prosenttia 15–29-vuotiaista nuorista ja jonkin verran 28 prosenttia. Toisaalta 15 prosenttia ei kokenut stressiä lainkaan (Tilastokeskus, 2020, s. 23). Naisista yli 30 prosenttia koki erittäin paljon tai melko paljon stressiä, miehillä vastaava luku oli 17 prosenttia (Tilastokeskus, 2020, s. 23). Kansalaispulssi-kyselyssä on nähtävissä sama ilmiö kuin KOTT-tutkimuksessa siitä, että naiset kokevat miehiä enemmän stressiä. Tulosten perusteella stressin kokeminen vaikuttaa olevan melko yleistä nuorten ja etenkin korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa.

Kunttun ym. (2017) mukaan KOTT-tutkimuksesta selviää, että hakeutuessaan terveystalouteen vuonna 2016 korkeakouluopiskelijat toivoivat eniten saavansa apua ongelmiin, jotka liittyivät stressin- ja ajanhallintaan sekä opiskeluun. Apua stressinhallintaan toivoivat 26 prosenttia sekä yliopisto- että AMK-opiskelijoista (Kunttu ym., 2017, s. 47). Ajanhallintaan apua kaipasi 18 prosenttia AMK-opiskelijoista ja 19 prosenttia yliopisto-opiskelijoista (Kunttu ym., 2017, s. 47). Kunttun ja kollegoiden (2017) mukaan kolmanneksi eniten haluttiin apua opiskelun ongelmiin. Opiskelutaitoihin apua halusivat 17 prosenttia yliopisto-opiskelijoista ja 15 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista. (Kunttu ym., 2016, s. 47.)

KOTT-tutkimuksessa tutkittiin myös korkeakouluopiskelijoiden opiskelu-uupumusta (Kunttu ym., 2017). Kunttu kollegoineen (2017) puhuu SBI-9-mittarista, jolla opiskelu-uupumusta mitattiin. Mittarin mukaan 11,5 prosenttia kaikista vastaajista oli selvästi kohonneessa uupumusriskissä vuonna 2016 (Kunttu ym., 2017, s. 70). Miehistä uupumisriskissä oli 10,2 prosenttia ja naisista 12,2 prosenttia (Kunttu ym., 2017, s. 70). Uupumisriski on noussut vuodesta 2012, jolloin se oli 9,5 prosenttia kaikilla vastaajilla (Kunttu ym., 2017, s. 70). Kunttun ym. (2017) mukaan uupumiseen liittyvät opiskeluasioiden murehtiminen

vapaa-ajalla sekä kokemukset työmäärään hukkumisesta. Vuonna 2016 opiskeluasioita vapaa-ajalla murehti yhteensä neljäsosa korkeakouluopiskelijoista: miehistä 19 prosenttia ja naisista 28 prosenttia mielti opiskeluun liittyviä asioita myös vapaa-ajalla (Kunttu ym., 2017, s. 71). Opiskeluasioiden murehtiminen on lisääntynyt opiskelijoilla, sillä vuonna 2012 miesten luku oli 16 prosenttia ja naisten 24 prosenttia (Kunttu ym., 2017, s. 71). Opiskeluun liittyvään työmäärään koki hukkuvansa 11 prosenttia miehistä ja 20 prosenttia naisista vuonna 2016 (Kunttu ym., 2017, s. 71). Luvut olivat kasvaneet vuodesta 2012, jolloin miehistä 9 prosenttia ja naisista 16 prosenttia tunsivat hukkuvansa työmäärään (Kunttu ym., 2017, s. 71).

Kunttun ym. (2017) mukaan korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa opiskeluintoa selvitettiin Oplnto-mittarilla. Opiskelun koki merkitykselliseksi 42 prosenttia korkeakouluopiskelijoista ja innoissaan opiskelusta oli 27 prosenttia. (Kunttu ym., 2017, s. 72). Toisaalta vain 10 prosenttia koki itsensä energiseksi opiskellessaan ja 13 prosenttia sai tarmokkuuden tunteen opiskelun aikana. (Kunttu ym., 2017, s. 72). Korkeakouluopiskelijoista 28 prosentin mielestä ei tuntunut hyvältä lähteä opiskelemaan ja 18 prosenttia ei ollut innoissaan opiskelusta (Kunttu ym., 2017, s. 72).

Hyvinvointiin liittyviä sosiaalisia suhteita tutkittiin KOTT-tutkimuksessa tarkastelemalla korkeakouluopiskelijoiden sosiaalista tukea. (Kunttu ym., 2017). Kuntun ja kollegoiden (2017) mukaan sen avulla kartoitettiin muun muassa koettua yksinäisyyttä sekä opiskeluryhmään kuulumista. Naisista 48 prosenttia ja miehistä puolet eivät kokeneet yksinäisyyttä (Kunttu ym., 2017, s. 79). Puolestaan 8 prosenttia miehistä ja 6 prosenttia naisopiskelijoista vastasi olevansa usein yksinäinen. (Kunttu ym., 2017, s. 79). Johonkin opiskeluryhmään koki kuuluvansa 69 prosenttia kaikista opiskelijoista, mutta 22 prosenttia ei tuntenut kuuluvansa mihinkään ryhmään (Kunttu ym., 2017, s. 79).

Tilastokeskuksen (2020) Kansalaispulssi-kyselyn tulosten mukaan koronapandemia ja sen vaikutukset aiheuttivat nuorissa huolta jossain määrin. Nuoret arvioivat huolen määrää asteikolla 1–10 (1=Huolestuttavat erittäin paljon, 10=Eivät huolestuta lainkaan). 10 prosenttia arvioi huolta numerolla 3 ja 12 prosenttia numerolla 4 (Tilastokeskus, 2020, s. 14). 17 prosenttia käytti numeroa

8 ja 11 prosenttia numeroa 9 (Tilastokeskus, 2020, s. 14). Tilastokeskus (2020) havaitsi naisten olevan miehiä huolestuneempia.

2.4 Luokanopettajakoulutuksen tutkintorakenne

Luokanopettajakoulutuksessa opiskeltavat asiat riippuvat paljon siitä, missä vaiheessa opintoja on. Koulutuksen eri vaiheissa tehdään eri opintoja. Luokanopettajan tutkinto koostuu kolmen vuoden kandidaattiopinnoista sekä kahden vuoden maisteriopinnoista, joista suoritetaan ensin kandidaatin tutkinto ja sen jälkeen siirrytään maisterivaiheen opintoihin (Tampereen yliopisto, 2020a). Kasvatustieteen kandidaattivaihe sisältää 180 opintopistettä ja se käsittää seuraavat opinnot: kasvatustieteiden perusopinnot (25 op) ja aineopinnot (50 op), perusopetuksessa opettavien aineiden monialaiset opinnot (60 op), yhteiset opinnot (20 op) sekä vapaasti valittavia opintoja (25 op) (Tampereen yliopisto, 2020a). Monialaiset opinnot käsittävät perusopetuksessa opettavat aineet, kuten matematiikan, ympäristöopin, musiikin, käsityön ja katsomusaineet ja ne suoritetaan yleensä kahden ensimmäisen opiskeluvuoden aikana (Tampereen yliopisto, 2020b). Kasvatustieteiden perusopinnot kuuluvat tutkinnon rakenteessa ensimmäiseen opiskeluvuoteen ja vapaasti valittavat opinnot kolmanteen vuoteen (Tampereen yliopisto, 2020b). Kandidaattivaiheeseen kuuluu luokanopettajaopiskelijoilla kolme opetusharjoittelua, joista kaksi perusharjoittelua suoritetaan yleensä toisena opiskeluvuotena ja laajentava harjoittelu kolmantena vuonna (Tampereen yliopisto, 2020b). Kandidaatin tutkielma kirjoitetaan pääsääntöisesti kolmantena opiskeluvuotena.

Maisterivaiheen opintoihin kuuluu 120 opintopistettä. Näistä 85 opintopistettä on kasvatustieteiden syventäviä opintoja ja 35 vapaasti valittavia opintoja (Tampereen yliopisto, 2020a). Maisterivaiheeseen kuuluu yksi tutkiva opetusharjoittelu (Tampereen yliopisto, 2020b). Maisterivaiheessa kirjoitetaan pro gradu -tutkielma, joka käsittää 40 opintopistettä (Tampereen yliopisto, 2020b).

Luokanopettajakoulutuksen tutkintorakenne on ennalta melko tarkasti määritelty. Vapaavalinnaiset opinnot muodostavat 300 opintopisteen tutkinnosta yhteensä vain 60 opintopistettä. Luokanopettajakoulutuksessa opiskelijoille tarjotaan valmiiksi säädelty ”lukujärjestys”, jossa on hyvin vähän tilaa muille

sivuaineille (Värri, 2007). Värriin (2007) mukaan valmiit lukujärjestykset ja tiukka tutkintorakenne ajavat luokanopettajaopiskelijoita suorittamiseen ja nopeaan valmistumiseen. Vapaavalintaisille opinnoille ei ole siis paljoa tilaa – mikäli haluaa valmistua aikataulussa.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Tutkimusmenetelmä

Tämä tutkimus noudattaa kvalitatiivista eli laadullista tutkimusotetta, sillä tutkimuksessa on tarkoitus selvittää luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta. Laadullinen tutkimus sopii tilanteisiin, joissa halutaan esimerkiksi saada jostakin ilmiöstä syvämpi näkemys tai aiheesta ei ole aiempaa tutkimusta (Kananen, 2008). Koronapandemian aiheuttama etäopiskeluun siirtyminen on ilmiönä uusi, eikä sen vaikutusta opiskelijoihin juuri ole vielä tutkittu. Kvalitatiivisella tutkimusotteella on mahdollista saada tästä ilmiöstä syvämpi ymmärrys.

Laadullinen tutkimus sopii luokanopettajaopiskelijoiden kokemusten tutkimiseen myös siinä mielessä, ettei hypoteeseja tarvitse aluksi olla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole tarpeen asettaa ennako-oletuksia, vaan tutkimuksen voi ajatella olevan hypoteesien keksimistä eikä niiden testaamista (Kananen, 2008). Laadullisen tutkimuksen perusteella on siis mahdollista löytää uusia näkökulmia eikä vain todentaa ennako-oletuksia (Eskola & Suoranta, 2003). Koska tutkimusaiheesta ei ole aiempaa tutkimustietoa, olisi hypoteesien asettaminen vaikeaa saatavilla olevan tiedon pohjalta.

Tässä tutkimuksessa ei ole tarkoituksena yrittää yleistää luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta, sillä kvalitatiivinen tutkimus pyrkii kuvaamaan ja ymmärtämään ilmiöitä, mutta ei yleistämään niitä (Kananen, 2008). Laadullisessa tutkimuksessa on harvoin edes järkevää hankkia niin paljon aineistoa, että yksilöiden välisistä eroista tulisi tilastollisesti merkitseviä (Alasuutari, 2011).

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui fenomenologinen tutkimus. Metsämuurosen (2008) mukaan fenomenologia on eräs filosofian haara, joka on kiinnostunut ilmiöistä ja niiden tulkitsemisesta. Fenomenologialla tarkoitetaan ”oppia ilmiöstä” (Metsämuuronen, 2008). Tuomi ja Sarajärvi (2018) puhuvat siitä,

että kaikki ilmiöt merkitsevät yksilölle jotakin, joten kokemukset muotoutuvat merkitysten mukaan. Täten fenomenologisen tutkimuksen kohde tarkentuu yksilön kokemuksen tutkimiseen (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Tässä tutkimuksessa tutkitaan nimenomaan yksilön kokemuksia ilmiöstä eli etäopiskelusta.

Metsämuuronen (2008) jakaa fenomenologisen tutkimuksen kulun karkeasti seuraaviin vaiheisiin: aluksi tutkimusaineistoon tutustutaan huolellisesti ja yritetään luoda kokonaisnäkemys. Tämän jälkeen tutkimusaineisto jaetaan merkitysyksiköihin ja ne muutetaan yleiskielelle. Seuraavaksi muodostetaan yksilökohtainen merkitysverkosto ja viimeisenä yleinen merkitysrakenne (Metsämuuronen, 2008, s. 19).

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

1. Miten luokanopettajaopiskelijat ovat kokeneet etäopiskelun?
2. Eroavatko kokemukset eri vuosikurssien välillä?

3.2 Aineistonkeruu

Aineistonkeruu toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella. E-lomake sisälsi kolme kysymystä: kaksi taustakysymystä (vuosikurssi, sukupuoli) ja yhden avoimen kysymyksen, joka oli varsinainen tutkimuskysymys. Avoimessa kysymyksessä tutkittavia pyydettiin kuvailemaan vapaasti omia tuntemuksiaan etäopiskelusta. Lomake lähetettiin linkkinä Tampereen luokanopettajaopiskelijoiden ainejärjestön Telegram-ryhmään, jota kautta halukkaat saivat osallistua tutkimukseen. Vastaajiksi toivottiin opiskelijoita 2. ja sitä ylemmiltä vuosikursseilta, jotta vastaajilla olisi kokemusta yliopisto-opiskelusta ennen etäopiskeluun siirtymistä. Vastaajista (n=25) 22 oli naisia, kaksi miestä ja yksi, joka ei halunnut kertoa sukupuoltaan.

Kyselylomake valikoitui aineistonkeruumenetelmäksi sen helppouden ja vallitsevan koronatilanteen vuoksi. Haastattelujen tekeminen olisi ollut vaikeampi toteuttaa korona-aikaan kuin normaaleissa olosuhteissa. Ajatuksena oli, että tutkittavien on helppo tarttua sähköiseen lomakkeeseen ja vastata siihen itselleen sopivalla hetkellä; kyselylomakkeelle on tyypillistä se, että vastaajat täyttävät lomakkeen kotonaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Alasuutarin (2011) mukaan lomakkeella tehtävässä aineistonkeruussa on oleellista kysyä vain sellaisia asioita, joita halutaan tietää ja tutkia. Myös vastausvaihtoehdot on mahdollista

määritellä valmiiksi. (Alasuutari, 2011). Tässä tutkimuksessa valmiit vastausvaihtoehdot olivat kuitenkin vain taustatietoja eli sukupuolta ja vuosikurssia koskevissa kysymyksissä. Varsinainen tutkittaville esitetty kysymys jätettiin avoimeksi, sillä tutkittavilta haluttiin mahdollisimman omakohtaisia vastauksia, ja tätä valmiit vastausvaihtoehdot olisivat rajoittaneet.

3.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysina käytettiin sisällönanalyysia. Tuomi ja Sarajärvi (2018) kuvailevat sisällönanalyysia analyysimuotona, jota ei ohjaa lähtökohtaisesti jokin teoria, vaan siihen voidaan soveltaa vapaammin erilaisia epistemologisia tai teoreettisia lähtökohtia. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan sisällönanalyysi on eräänlainen perusanalyysimenetelmä, joka sopii kaikkeen laadulliseen tutkimukseen. Sen avulla voidaan analysoida erilaisia dokumentteja, kuten artikkeleja, raportteja, haastatteluja tai lähes mitä vain kirjallisessa muodossa olevaa materiaalia – sisällönanalyysi on siis tekstianalyysia, jonka tarkoituksena on etsiä tekstin merkityksiä. Menetelmällä pyritään saamaan tiivistetty ja yleinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä ja kuvaamaan sitä sanallisesti.

Ensimmäisenä aineisto luettiin läpi ja siitä jätettiin huomioimatta kaksi vastausta. Vastausten kirjoittajat olivat 1. vuosikurssilta, joten he eivät kuuluneet siihen joukkoon, jota haluttiin tutkia. Muista vastauksista alettiin etsiä mielenkiintoisia asioita ja niistä sekä eroja että yhtäläisyyksiä. Aineiston vastauksia merkittiin seuraavasti: esimerkkinä (V1, N, 2. vsk), missä V on vastaajan järjestysnumero, monentenako hän on tutkimukseen vastannut. N/M/X kuvaa tutkittavan sukupuolta ja vsk merkintä sitä, mitä vuosikurssia vastaaja edustaa. Lopullisista tutkimustuloksista sukupuoli jätettiin pois lainausten yhteydessä.

Aineistosta etsittiin vastauksissa toistuvia asioita ja samat asiat koodattiin samalla värillä. Koodauksen tarkoituksena on saattaa aineisto käsiteltävään muotoon, tiivistää ja yksinkertaistaa sitä (Kananen, 2008). Koodaukset siis toimivat tekstin kuvailun apuvälineenä ja lisäksi niiden avulla on mahdollista testata aineiston jäsentelyä (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Varsinainen aineiston analyysi tapahtui koodaamisen jälkeen. Aineisto analysoitiin teemoittelun avulla. Teemoittelussa aineistoa ryhmitellään erilaisten

aihepiirien mukaan ja muodostetaan löydetystä aihepiireistä teemoja (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Jokaisen teeman alle kerätään aineistosta teemaan liittyvät kohdat (Kananen, 2008). Tutkimuksen teemat muodostuivat hyödyntäen Eskolan ja Suorannan (2003) ajatusta siitä, että aineistosta poimitaan keskeisiä aiheita ja etsitään tutkimusongelman kannalta olennaiset asiat.

Aineistosta poimittiin asioita, jotka nousivat esiin useaan kertaan monissa eri vastauksissa. Samoja tarkoittavia tai samaan aiheeseen liittyviä asioita koottiin yhteen ja niille nimettiin kokoava teema. Teemoja muodostui yhteensä kuusi. Teemoja olivat sosiaalinen ulottuvuus, aikataulut, opiskelun mielekkyys, stressi, koti opiskelupaikkana sekä muut etäopiskelun aikana ilmenneet oireet. Muodostuneet teemat jaettiin vielä kahden isomman otsikon alle tutkimustulosten jäsentelyn helpottamiseksi. Teemoista aikataulut, opiskelun mielekkyys sekä koti opiskelupaikkana liitettiin opiskelun sujuvuuteen etäopiskelun aikana. Hyvinvoinnin näkökulmaan yhdistettiin teemat sosiaalinen ulottuvuus, stressi sekä muut etäopiskelun aikana ilmenneet oireet.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen pyrittiin löytämään vastauksia muodostuneiden teemojen avulla. Tutkimustuloksissa käytettiin apuna suoria sitaatteja vastauksista, sillä sitaatit teemoittain järjestettynä ovat usein mielenkiintoisia (Eskola & Suoranta, 2003). Sitaatit liitettiin tuloksiin muokkaamattomina, ainoastaan joitakin poimintoja lyhennettiin. Toiseen tutkimuskysymykseen etsittiin vastauksia tarkastelemalla koodattua ja teemoittain jaoteltua aineistoa. Eri vuosikurssien vastauksia vertailtiin keskenään ja tutkittiin, eroavatko niistä löytyvät teemat jotenkin toisistaan.

4 TULOKSET

4.1 Kokemuksia etäopiskelun sujuvuudesta

4.1.1 Etäopiskelun mielekkyys

Etäopiskelu ja sen mielekkyys jakoivat vastaajien keskuudessa mielipiteitä. Opiskelijat kiinnittivät selkeästi huomiota omaan opiskeluunsa ja siihen, kuinka sujuvaksi sen kokivat, sillä aiheesta mainittiin lähes jokaisessa vastauksessa. Osa vastaajista oli selvästi sitä mieltä, ettei etäopiskelu sovi itselle lainkaan. Osa puolestaan näki sen vain positiivisena asiana omassa opiskelussaan. Monet löysivät sekä hyviä että huonoja puolia etäopiskeluun liittyvistä asioista, jotka vaikuttivat siihen, kuinka mielekkääksi opiskeleminen koettiin.

Eriäviä mielipiteitä löytyi kurssien työmääristä sekä suoritustavoista. Etenkin luentojen seuraamisesta kotona pidettiin, mutta pienryhmiä kaivattiin.

”Olen pitänyt siitä, että luennot ovat etänä, koska pystyn keskittymään hieman paremmin. Liveluennoilla kiinnostuksen vievät kaverit ja etänä some.” (V12, 3. vsk)

”Koen, että varsinkin monialaisten kurssit ovat olleet kuormittavampia etäopiskeluna kuin lähiopetuksena. Esimerkiksi matematiikan kurssilla opiskelumateriaalin askartelu, tulostelu ja kasaaminen on aiheuttanut enemmän työtä kuin normaalisti olisi.” (V23, 2. vsk)

”Toki jotkin pienryhmät (esim. monialaiset) olisivat mielekkäämpiä, mikäli ne pidettäisiin yliopistolla, mutta yllättävän hyvin niiden pitäminen on onnistunut pelkän zoominkin välityksellä.” (V4, 2. vsk)

Opiskelun mielekkyyteen koettiin liittyvän kurssin opettajan valitsema toteutustapa. Negatiivisia tunteita herättivät etenkin tehtävät, jotka eivät tuntuneet tarkoituksenmukaisilta sekä epäselvät ohjeistukset tai toteutukset kurssin opettajan puolelta.

”--harvat yliopiston opettajat ovat pystyneet järjestämään etäopintojen aikana selkeitä kurssikokonaisuuksia.” (V11, 2. vsk)

”Suurin vaikuttava tekijä on ollut kurssin suoritustapa, esim. luentojen katsominen on melko ok mutta taas jos sattuu neljältä kurssilta tulemaan essee suoritustavaksi niin meinaa epätoivo iskeä.” (V10, 4. vsk)

Kurssin suoritustapa liitettiin myös koettuun työmäärään. Osa vastaajista koki etäopiskelun selkeästi lisänneen työmäärää, joka kurssin suorittamiseksi vaadittiin. Tämän katsottiin vaikuttavan omaan jaksamiseen ja oppimiseen.

”Työmäärä on lisääntynyt ja jaksaminen vähentynyt.” (V5, 5. vsk)

”Keväällä tehtävistä tuli kirjallisia ja samalla myös työläämpiä. En koe saaneeni kirjallisista tehtävistä yhtä paljon irti kuin mitä olisin saanut lähiopetuksessa--” (V17, 4. vsk)

Moni vastaajista koki myös itsenäisen työn lisääntyneen muun työmäärän ohella. Suuri itsenäisen työn määrä oli vastaajien mielestä ongelmallista ja se vaikeutti opiskeluun tarttumista. Vastaajien mielestä heidän oletettiin toimivan muutenkin itsenäisesti, esimerkiksi kurssivalintoja tehdessä.

”Koska melkeinpä kaikki koulutehtävät tehdään itsenäisesti, opiskelumotivaatio on todella hukassa.” (V25, 4. vsk)

”Nyt ilman lähiopetusta tuntuu, etten saa kiinni kurseista, kurssitöistä, kurseista joille ilmoittautua ja opiskelusta ylipäättänsä. Tähän etäopiskeluun olisi tarvinnut vahvempaa opintojen ohjaamista konkreettisella tasolla: mille kurseille osallistut tällä vuosikurssilla, mihin tahtiin kannattaa opiskella, miten pidät itsestäsi huolta etäopiskelussa.” (V2, 2. vsk)

Toisenlaisiakin näkökulmia vastauksista löytyi. Jotkut vastaajat eivät olleet huomanneet etäopiskelun muuttavan opiskeluun liittyviä työmääriä ollenkaan tai sen koettiin jopa vähentäneen sitä.

”Olen kokenut etäopiskelun mielekkääksi, koska koen, että hommia on ollut paljon vähemmän ja tehtävät saa hoitaa itselleen sopivaan aikaan ja tahtiin.” (V15, 3. vsk)

Etäopiskelun mielekkyys oli sidoksissa siihen, millainen työmäärä oli ja kuinka onnistuneiksi opetusjärjestelyt koettiin. Kokemus vähentyneestä työmäärästä sekä itselle sopivat opetustavat, kuten luentojen seuraaminen, lisäsivät etäopiskelun mielekkyyttä. Monet vastaajista kuitenkin kokivat työmäärän lisääntyneen etäopiskelun aikana ja tästä syntyi negatiivinen kokemus etäopiskelusta.

4.1.2 Koti opiskelupaikkana

Opiskeleminen kotona herätti ristiriitaisia tunteita sekä vastaajien välillä että vastaajissa itsessään. Positiiviset kokemukset liittyivät siihen, että opiskelun ohessa esimerkiksi luentoja katsoessa on mahdollisuus hoitaa kotiaskareita. Toisaalta osa koki tämän päinvastaisena: kotitöistä tuli häiriötekijöitä, jotka vaikeuttivat opiskeluun ryhtymistä tai keskeyttivät sen.

”Koko päivä saattaa olla opiskelua kun tietokoneen avaa klo 10, mutta lopettaa vasta klo 21 ja aikaiseksi on saanut puolikkaan tehtävän sen takia kun kotona on niin paljon muuta häiriötekijää kuten siivous, pyykkäys, ruuanlaitto ja puhelin.” (V7, 3. vsk)

Sopivan opiskelupaikan löytäminen kotoa oli haastavaa osalle. Työskentelyyn ei ollut sopivaa tai pysyvää pistettä, jossa olisi voinut opiskella rauhassa. Myös hyvää työergonomiaa kaivattiin.

”Lisäksi kotonani ei ole hyvää paikkaa opiskella, joten työergonomia on hukassa.” (V25, 4. vsk)

” --työskentelen ruokapöydän ääressä ja tämän vuoksi en pysty säätämään asentoani sopivaksi. En myöskään saa omaa rauhaa, jossa keskittyä. Muut kärsivät siitä myös, että olen vallannut pöydän itselleni, ja itse joudun siirtämään tavarani pois pöydältä usein.” (V21, 4. vsk)

Etäopiskelu hämärsi vastaajilla opiskelun ja vapaa-ajan rajaa. Kotona opiskelemisen huonoksi puoleksi nähtiin se, että asioita oli vaikeampi erottaa toisistaan, kun kaikki tapahtui samassa paikassa. Ne vastaajat, jotka nostivat asian esille, olivat yhtä mieltä siitä, että etäopiskelun myötä on hankalampaa rajata omaa vapaa-aikaansa ja rentoutua kotona. Opiskelu, vapaa-aika ja kaikki muu siltä väliltä tuntui näyttäytyvän osalle vain yhtenä pötkönä ilman selkeitä rajoja. Päivien kuvailtiin jopa ”muussaantuvan toisiinsa”.

” --kurssit sekoittivat toisiinsa, kun kaikkeen osallistutaan samalta sohvalla.” (V5, 5. vsk)

”Lisäksi, kun opiskelee pääsääntöisesti kotona, ei kotona olo tunnu aina rentouttavalta, sillä kouluhommia ei pääse karkuun tilan ollessa sama.” (V9, 2. vsk)

Koti opiskelupaikkana ei ollut vastaajille paras mahdollinen. Vaikka opiskelemisesta kotona löytyi hyviäkin puolia, tuntuivat ne hieman jäävän

huonojen kokemusten peittoon. Vastaajat kokivat, ettei kotona opiskellessa saa samanlaista rauhaa, kun ympärillä on enemmän häiriötekijöitä. Ongelmaksi muodostui myös rajan vetäminen opiskelun ja vapaa-ajan välille.

4.1.3 Aikataulutus

Etäopiskelun mukanaan tuoma mahdollisuus aikatauluttaa omia opintojaan vapaammin nähtiin lähes pelkästään positiivisena ilmiönä. Monessa vastauksessa nousi esiin kokemus siitä, että oman opiskelun ja muun elämän aikatauluttaminen oli käynyt helpommaksi etäopiskelun aikana. Vastaajat kokivat päivässä olevan enemmän aikaa, kun esimerkiksi koulumatkoja ei tarvinnut tehdä.

”Oman opiskelun rytmittäminen on sopinut itselleni, koska en ole aammuihminen lainkaan.” (V23, 2. vsk)

”Ehdin aamulenkille, koska aamulla en tarvitse niin paljon aikaa valmistautumiseen enkä kulkemisiin.” (V21, 4. vsk)

Mahdollisuus aikatauluttaa omaa opiskelua koettiin positiivisena, mutta vastaajat korostivat myös sitä, että aikataulutus oli todellakin tärkeä tehdä, jotta opiskelu sujuisi. Jos aikataulutuksessa oli vaikeuksia, vaikeutui myös tehtävien tekeminen.

”Aluksi oli kivaa kun ei tarvinnut herätä aikaisin kouluun ja sai aikatauluttaa itse omat työskentelyt. Nyt juuri aikatauluttaminen ja asioiden tekeminen itse on hirmuisen vaikeaa, kun kokoajan voi lykätä myöhempään ja myöhempää asioiden tekemistä.” (V7, 3. vsk)

”Tärkein asia on mielestäni aikatauluttaminen, sillä muutenhan kalenteri näyttäisi vain vapaata näin etäaikana.” (V12, 3. vsk)

Lähiopetuksessa päiviä rytmittävät lähiopetuksen tunnit, mutta etäopiskelussa samanlaista rytmiä ei ole, joten siitä on huolehdittava itse. Valmiiseen lukujärjestykseen tottuneen voi olla vaikea yhtäkkiä itse jaksottaa omaa opiskeluaan tilanteessa, jossa opiskelutahtia ei määrittelekään niin suuresti enää yhteisö vaan yksilö itse.

4.2 Hyvinvoinnin näkökulma

4.2.1 Sosiaalinen ulottuvuus

Sosiaalisten kontaktien vähentyminen etäopiskelun aikana näkyi vastauksissa. Lähes jokaisessa vastauksessa tuotiin ilmi se, kuinka tärkeitä sosiaaliset suhteet opiskelijoille ovat. Muiden ihmisten kohtaamista kaivattiin paljon, sillä opiskelukaverit saattoivat muodostaa suuren osan sosiaalisista suhteista. Etäopiskelu herätti vastaajissa myös yksinäisyyden tunteita.

”Ystäviä ja kavereita mulla on vapaa-ajalla tosi vähän, jonka vuoksi lähiopetuksessa on saanut paljon tärkeitä kontakteja ihmisiin.” (V2, 2. vsk)

”Tehnyt elämästä yksitoikkoisempaa ja sosiaalisesti köyhempää.” (V6, 2. vsk)

”Etäopetus on myös lisännyt yksinäisyyden tunnetta, ja vaikeuttanut keskittymistä ja tätä kautta oppimista.” (V20, 2. vsk)

Sosiaalisten suhteiden merkitys liittyi vastaajilla oman hyvinvoinnin lisäksi myös opiskeluun. Opiskelijakollegoiden kanssa käytävät keskustelut miellettiin tärkeäksi osaksi opiskelua ja omaa oppimista.

”Eniten kaipaa yhteisöä, joka syntyy kahvikeskustelujen äärellä. Keskustelut vaikuttavat henkiseen hyvinvointiin ja samalla pystyy myös avartamaan omaa käsitystään oppimisesta.” (V22, N. vsk)

” --eniten sitä toki kaipaa opiskelijakavereiden välitöntä kontaktia tunneilla, yhteisiä ruokailuja ja tietenkin myös vapaa-ajan opiskelijatapahtumia!” (V4, 2. vsk)

Helpotusta sosiaalisten kontaktien puutteeseen vastaajat hakivat opiskelemalla yhdessä kavereiden kanssa, tapaamalla vapaa-ajalla tai pitämällä muuten yhteyttä sähköisten apuvälineiden kautta.

”Koulukaverien puuttuminen opiskeluarjesta on yksi isoimmista huonoista puolista itselleni. Onneksi etänä voi sähköisten välineiden kautta edes vähän pitää yhteyksiä.” (V10, 4. vsk)

”Olemme myös opiskelleet kavereiden kanssa yhdessä, mikä on tehnyt etäopiskelusta siedettävämpää.” (V12, 3. vsk)

Sosiaalisten kontaktien puute vaikutti kokemukseen etäopiskelusta negatiivisesti. Opiskelijakollegoiden kohtaamista pidettiin tärkeänä sekä yliopistolla opiskelun

että vapaa-ajalla järjestettävien opiskelijatapahtumien puitteissa. Vaikka sosiaaliset kohtaamiset olivat vähentyneet etäopiskelun aikana, yritti osa vastaajista kuitenkin lieventää etäopiskelun aikaista sosiaalisten kontaktien puutetta erilaisin keinoin.

4.2.2 Kokemukset stressistä

Stressin kokeminen ja siihen vaikuttavat syyt vaihtelivat vastaajittain. Usea vastaaja koki etäopiskelun lisänneen stressiä. Etäopiskeluun liittyvän stressin syiksi nimettiin kurssityöt, sähköisillä oppimisalustoilla, kuten Zoomissa, toteutetut opetustuokiot, vapaa-ajan ja opiskelun erottamisen vaikeudet sekä epäselvät kurssikokonaisuudet. Vastaajista osa ei nimennyt stressille muuta syytä kuin etäopiskelun yleisesti.

”Raskaalta ja olen ollut ehdottomasti ja huomattavasti stressaantuneempi kuin aikaisemmin.” (V8, 2. vsk)

”Erityisesti teams ja zoom tapaamiset ovat olleet stressaavia. Kameran päälle laittaminen tuntuu vaikealta ja ahdistavalta. --ryhmätyöt tai luennoilla kommentointi on ollut stressaavaa ja kuormittavaa.” (V19, 2. vsk)

”On viikkoja jolloin en tee mitään koulutehtäviä vaan kaikkea muuta mutta stressi kalvaa kokoajan mieltä.” (25, 4. vsk)

Kaikki, jotka stressin vastauksessaan mainitsivat, eivät kuitenkaan kokeneet sen lisääntyneen etäopiskelun myötä. Stressin tunnettiin pysyneen melko samanlaisena kuin lähiopetuksessakin tai vähentyneen siitä. Toisaalta lähiopetukseen osallistuminen koronapandemian aikana tuntui yhdestä vastaajasta jopa stressaavammalta kuin etäopiskelu.

”Enemmän ehkä tällä hetkellä stressaisi osallistua lähiopetukseen.” (V16, 5. vsk)

”Stressiä silti koen keskimäärin vähemmän vaikka opetusharkka on menossa muiden kurssien kanssa samaan aikaan.” (V18, 2. vsk)

Stressin kokeminen on hyvin yksilöllistä, joten vastauksia oli paljon erilaisia. Havaittavissa kuitenkin oli etäopiskelun ennemmin lisänneen stressiä kuin vähentäneen sitä.

4.2.3 Muita etäopiskelun aikana ilmenneitä oireita

Etäopiskeluun liitettiin muitakin oireita edellä mainittujen kokemusten lisäksi. Huono opiskelupaikka ja työergonomia aiheuttivat fyysisiä ongelmia osalle vastaajista. Energiavaje ja kehon väsyminen vaikeuttivat opiskelua.

”Olen kärsinyt hyvinvoinnin saralla myös esimerkiksi selkävivuista jatkuvan kotona olemisen myötä. Minulla on hyvin vähän energiaa mihinkään.” (V8, 2. vsk)

” --helposti tulee lopetettua työt "koska on jo niin myöhä" ja ikkunasta katsottuna pimeää ja kehoa alkaa väsyttää.” (V7, 3. vsk)

Muutama vastaaja kirjoitti psyykkisistä vaikeuksista, joita etäopiskelu on tuonut tai lisännyt.

”Mielenterveyden kanssa enemmän ongelmia kuin aiemmin ja se, että kevään etäopetus linjattiin todella aikaisin tuntui lohduttomalta.” (V17, 4. vsk)

”Ainoa huono puoli on, että sosiaaliset kontaktit ja luentojen ja oppituntien välinen ja aikainen vuorovaikutus on kadonnut, mikä vaikuttaa psyykkiseen hyvinvointiin kun sosiaalista ja emotionaalista tukea ei ole yhtä helposti saatavilla.” (V15, 3. vsk)

Monet etäopiskelun aikana ilmenneistä oireista liittyivät vahvasti toisiinsa. Esimerkiksi psyykkisen hyvinvoinnin nähtiin liittyvän osaltaan sosiaalisiin kontakteihin. Kotona opiskellessa ei ollut välttämättä mahdollisuutta hyvään työergonomiaan, joka puolestaan aiheutti fyysisiä kipuja.

4.3 Eroja vuosikurssien välillä

Tutkimuksessa haluttiin tarkastella vuosikurssien 2–N välisiä eroja, jotta vastaajilla olisi kokemuksia yliopisto-opiskelusta myös ennen koronapandemian aiheuttamaa poikkeusaikaa. N.:llä vuosikurssilla tarkoitetaan tässä tapauksessa vuosikurssia, joka on ylempi kuin 5. vuosikurssi. Lähes puolet eli 12 vastausta tuli 2. vuosikurssilta. Neljä vastausta oli sekä kolmannen että neljännen vuosikurssin opiskelijoilta. 5. vuosikurssilta saatiin kaksi vastausta ja N. vuosikurssilta yksi vastaus. Lisäksi kaksi vastausta oli 1. vuosikurssilta, mutta näitä vastauksia ei tutkimustuloksissa huomioitu.

Eri vuosikurssien eroja vertailtaessa huomattiin, että vastaajat nostivat esiin samanlaisia asioita vuosikurssista riippumatta. Jokaisen vuosikurssin

vastauksista löytyi ainakin yksi tutkimuksessa käytetyistä kuudesta teemasta. Monelta vuosikurssilta vastauksista löytyivät teemoista kaikki tai lähes kaikki. Sekä 2. että 4. vuosikurssi nostivat esiin kaikki teemat: aikataulutuksen, opiskelun mielekkyyden, kodin opiskelupaikkana, sosiaalisen ulottuvuuden, stressin ja muut etäopiskelun aiheuttamat oireet. Huomionarvoista on se, että vaikka 4. vuosikurssin opiskelijoiden vastauksia oli vain kolmasosa 2. vuosikurssin vastauksista, löytyivät vastauksista silti kaikki samat teemat. 3. vuosikurssin opiskelijat eivät maininneet stressiä vastauksissaan, mutta muuten kaikki muut teemat olivat vastauksissa läsnä. Viidennen vuosikurssin opiskelijoiden vastauksista toinen korosti sosiaalista ulottuvuutta sekä opiskelun mielekkyyttä ja toinen näiden lisäksi myös kotia opiskelupaikkana sekä stressiä. Ainoa N. vuosikurssin vastaus toi esiin sosiaalisen ulottuvuuden.

Vaikka samat teemat nousivat esiin kaikilla vuosikursseilla, löytyi teemojen sisältä joitakin eroja vuosikurssien välillä. Toisen vuosikurssin vastauksissa opiskelun mielekkyyteen liitettiin monialaiset opinnot, joiden tekeminen lähiopetuksessa olisi ollut vastaajien mielestä parempi. Myös opetusharjoittelu nousi joissakin vastauksissa esille ja sen tekeminen lähiopetuksessa koettiin mielekkääksi. Vastaavia opiskelun mielekkyyteen liittyviä asioita ei noussut esille muilla vuosikursseilla. Puolestaan kotona opiskeleminen liittyi 2. vuosikurssin vastauksissa enemmän juuri opiskeluun ja vapaa-ajan rajaamisen hankaluuteen. Ylempien vuosikurssien vastauksissa esille nousivat myös kotityöt sekä perheeseen liittyvät asiat. Aikataulutuksen teemassa ei löytynyt eroja vuosikurssien välillä.

Stressin kokeminen vaikutti vastaajien keskuudessa olevan enemmän henkilö- kuin vuosikurssikohtaista. Jokainen stressin maininneista koki sen hieman eri tavalla ja löysi sille erilaisia syitä, eikä vuosikurssilla näyttänyt olevan tähän vaikutusta. Etäopiskeluun liitetty sosiaalinen ulottuvuus oli vuosikurssien välillä melko samanlaista: lähiopetuksessa ja muissa yliopiston tiloissa, kuten ravintoloissa, tapahtuvat sosiaaliset kohtaamiset olivat asia, jota kaivattiin kaikilla vuosikursseilla. Vapaa-ajan opiskelijatapahtumien sosiaaliset kontaktit nousivat esiin 2. vuosikurssin vastaajien keskuudessa. 3., 5. ja N. vuosikurssien opiskelijat kaipasivat enemmän opiskelun lomassa tapahtuvaa sosiaalista kanssakäymistä ja vuorovaikutusta, kuten luennoilla omien ajatusten jakamista ja näkökulmien saamista omaan opiskeluun muilta. Muut etäopiskelun aiheuttamat oireet

jakaantuivat 2., 3. ja 4. vuosikurssin vastauksiin. Toisen vuosikurssin vastauksissa esiin nousivat sekä fyysiset että psyykkiset oireet. Muiden vuosikurssien opiskelijat mainitsivat vain psyykkisistä oireista.

5 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELUA

Saaduista tutkimustuloksista on mahdollista löytää yhteyksiä aiempiin tutkimuksiin. Lisäksi luokanopettajan tutkintorakenne selittää osaltaan joitakin tuloksia. Vastaajat näkivät etäopiskelun positiivisena puolena mahdollisuuden aikatauluttaa enemmän itse omia opintoja sekä muuta elämää. Luokanopettajakoulutuksen tutkinto on puristettu tarkkaan muottiin ja valmiiksi lukujärjestykseksi (Värri, 2007). Vastaajien kokemus mahdollisuudesta vapaampaan aikatauluttamiseen rikkoo tätä ennalta määrättyä muottia; etäopiskelun myötä opiskelijat voivat aiempaa vapaammin määritellä, milloin tekevät mitään eikä aikataulu ole sidottu esimerkiksi yliopistolla järjestettäviin pienryhmätapaamisiin. Myös Greenin (2020) määrittelemät asynkronisesti järjestetyt kurssit, joilla opetus järjestetään esimerkiksi luentotallenteiden ja Moodleen palautettavien tehtävien avulla, ovat varmasti lisänneet luokanopettajaopiskelijoiden mahdollisuutta omaan aikatauluttamiseen. Toisaalta Greenin (2020) synkroniset opetusmuodotkaan, kuten reaaliaikaiset luennot, eivät tuntuneet vastaajia haittaavan, sillä luennolle osallistuakseen ei tarvinnut lähteä mihinkään eikä matkoihin kulunut aikaa.

Opetusmuoto vaikutti kuitenkin opiskelun mielekkyyteen. Toisen vuoden opiskelijat kokivat, että monialaisten opintojen, kuten matematiikan, suorittaminen olisi lähiopetuksessa mielekkäämpää. Muiden vuosikurssien vastauksissa tällaista ilmiötä ei ollut havaittavissa, sillä luokanopettajan tutkintorakenteessa monialaisten opintojen suorittaminen ajoittuu toiseen opiskeluvuoteen (Tampereen yliopisto, 2020b). Muut vuosikurssit puhuivat kurseista yleisemmin, eivätkä tarkentaneet johonkin tiettyyn tutkintoon kuuluvaan kokonaisuuteen. Vastauksista oli havaittavissa, että kurssien suorittamiseksi vaadittavia kirjallisia töitä ei pidetty mielekkäinä tai ne tuntuivat työläiltä. Kallialan (2014) määrittelemään opettajakeskeiseen tyyliin olisi kaivattu

jotakin muuta. Joidenkin vastaajien mielestä pelkkä kirjallisten töiden tekeminen ja palauttaminen ei riittänyt syvällisempään oppimiseen. KOTT-tutkimuksessa opiskeluintoa mitattiin OpInto-mittarilla (Kunttu ym., 2017). Kunttun ja kollegoiden (2017) tulosten mukaan suuri osa korkeakouluopiskelijoista koki opintonsa merkityksellisiksi ja oli niistä innoissaan. Tässä tutkimuksessa saatujen tulosten mukaan etäopiskelu kuitenkin vähensi monen vastaajan motivaatiota opiskeluun, sillä työmäärät koettiin suuriksi ja itsenäinen työskentely raskaaksi. Vuoden 2016 KOTT-tutkimuksessa opiskelijoista 18 prosenttia ei ollut innoissaan opiskelusta (Kunttu ym., 2017, s. 72). Kauan jatkunut etäopiskelu saattaa nostaa tätä lukua seuraavassa KOTT-tutkimuksessa. Vastaajista vain harva koki etäopiskelun itselleen mieluisaksi opiskelumuodoksi.

KOTT-tutkimuksessa mitattiin myös opiskelu-uupumusta, johon liitettiin opiskeluun liittyvien asioiden murehtiminen kotona sekä kokemus työmäärään hukkumisesta (Kunttu ym., 2017). Etäopiskelun myötä opiskeleminen kotona on lisääntynyt huomattavasti. Kodin toimiessa ensisijaisena opiskelupaikkana, on opiskeluasioiden miettiminen kotona väistämätöntä. Vaikka kaikki vastaajat eivät kokeneet työmäärän lisääntyneen etäopiskelun aikana, oli monessa vastauksessa silti maininta suuresta työn määrästä. Kunttun ym. (2017) mukaan opiskelu-uupumus on ollut kasvussa vuosien mittaan, joten etäopiskelun aiheuttaman muutoksen voisi kuvitella lisäävän opiskelu-uupumusta entisestään. Kodin toimiessa opiskelupaikkana etenkin toisen vuosikurssin vastauksista kävi ilmi, että vapaa-ajan rajaaminen on käynyt vaikeammaksi. Jos opiskelua ja vapaa-aikaa on hankala erottaa toisistaan, voi se lisätä omalta osaltaan opiskelijoiden opiskelu-uupumusta. Ylemmät vuosikurssit yhdistivät kotiin opiskelupaikkana lisäksi kotityöt, joiden koettiin toisaalta häiritsevän opiskelua, mutta toisaalta ajateltiin, että niitä voi tehdä opiskelun yhteydessä. Ylemmillä vuosikursseilla opiskelijat ovat hieman vanhempia ja mahdollisesti perheellisiä, joten maininnat kotitöistä ja perheestä vastauksissa liitettiin mahdollisesti siksi enemmän etäopiskeluun kuin 2. vuosikurssilla.

Eräs suurimmista haitoista etäopiskelussa oli vastaajien mielestä sosiaalisten kontaktien puute. Sosiaalisia yhteyksiä kaivattiin niin yliopistolla opiskelun kuin vapaa-ajan tapahtumienkin osalta. Toisen vuosikurssin opiskelijat tuntuivat kaipaavan vapaa-ajan opiskelijatapahtumia. Erilaisiin tapahtumiin osallistutaan ehkä hieman enemmän ensimmäisinä opiskeluvuosina, joten tämä

selittänee vuosikurssien erot, sillä muiden vuosikurssien vastauksissa ei puhuttu vapaa-ajan opiskelijatapahtumista. Etäopiskelu lisäsi vastaajien tunnetta yksinäisyydestä ja opiskelijakollegat miellettiin tärkeäksi osaksi omia sosiaalisia suhteita. Kunttun ym. (2017) mukaan vuoden 2016 KOTT-tutkimuksessa noin puolet vastaajista eivät kokeneet yksinäisyyttä ja suurin osa koki kuuluvansa myös johonkin opiskelijaryhmään. Tässä tutkimuksessa saatujen tulosten mukaan koronapandemian aikainen opiskelu kotona on lisännyt opiskelijoiden yksinäisyyttä. Lisäksi on mahdollista, että opiskelijaryhmään kuulumisen tunne on heikentynyt, sillä opiskelijakollegoita ei voi tavata samalla tavalla kuin aiemmin.

Etäopetusmuodolla on varmasti ollut vaikutusta opiskelijoiden sosiaaliseen kaipuuseen. Uotisen ym. (2016) tutkimuksessa samanaikainen vuorovaikutus opetuksessa lisäsi opiskelijoiden tyytyväisyyttä. Vaikka Zoom-tuokiot eivät kaikilta positiivisia kommentteja saaneet, enemmän vastaajat kritisoivat itsenäisen työn määrää ja muuta tehtävien suorittamista etäopiskelussa. Luentojen katsominen koettiin mielekkääksi, mutta vastausten perusteella ei ole mahdollista sanoa, olivatko luennot toteutettu samanaikaisella vai eriaikaisella vuorovaikutuksella. Nykyisen teknologian avulla olisi mahdollista toteuttaa hyvinkin vuorovaikutteista etäopetusta, mutta joidenkin vastausten perusteella tuntui, että opetus oli jäänyt eriaikaisen vuorovaikutuksen tasolle, jossa oppimisympäristön keskiössä toimi Moodle (Uotinen ym., 2016).

Toisaalta Lehtisen ja Nummenmaan (2012) määrittelemä etäopetuksen uusi aalto ei sopinut kaikille opiskelijoille. Stressiä aiheuttivat kameran pitäminen päällä ja kommentointi Zoomin tai Teamsin avulla pidetyissä opiskelutuokioissa. Stressin koettiin lisääntyneen muutenkin etäopiskelun aikana monen vastaajan mielestä. KOTT-tutkimuksesta on havaittavissa, että korkeakouluopiskelijoiden kokema stressi lisääntyy vuosi vuodelta (Kunttu ym., 2017). Esiintymisen ongelma sekä vaikeus saada opiskelusta otetta olivat suurimmat stressinaiheuttajat vuonna 2016 (Kunttu ym., 2017). Esiintymisen ongelmat ovat etäopiskelun aikana vähäisempiä, vaikka toki joku voi kokea esiintymisjännitystä myös tietokoneen välityksellä puhuessaan. Saaduissa vastauksissa sen sijaan mainittiin, että etäopiskelun aikana opiskeluun on ollut vaikeampi tarttua. Vaikeus saada opiskelusta otetta saattaa muotoutua suureksikin stressinaiheuttajaksi etäopiskelun myötä. Itse koronaviruksen läsnäolo näytti lisäävän jonkin verran

stressiä, mikä olisi linjassa Tilastokeskuksen (2020) Kansalaispulssi-kyselyn kanssa, jonka mukaan koronavirus aiheuttaa jonkin verran huolta nuorissa. Muutenkin stressistä saatuja tuloksia voi pitää yhteneväisinä sekä KOTT-tutkimuksen että Kansalaispulssi-kyselyn kanssa, sillä korkeakouluopiskelijat ja nuoret kokevat paljon stressiä ja se näyttää kasvavan joka vuosi.

Muut etäopiskelun aiheuttamat oireet liittyivät vastaajilla fyysisiin ja psyykkisiin ongelmiin. Hakulinen ym. (2020) mukaan terveydenhuollon ammattilaiset ovat erittäin huolissaan opiskelijoiden mielenterveysongelmista. Huoli ei ole turha, sillä tämän tutkimuksen vastauksissa nousi esiin mainintoja siitä, kuinka etäopiskelu on vaikuttanut negatiivisesti mielenterveyteen. KOTT-tutkimuksessa psyykkisiä ongelmia esiintyi lähes kolmasosalla opiskelijoista ja ongelmat olivat yleisimpiä pisimpään opiskelleilla (Kunttu ym., 2017). Etäopiskelun aiheuttamat psyykkiset oireet saivat vastauksissa mainintoja vuosikurssien 2–4 opiskelijoilta. Myös fyysisistä kivuista ja huonosta työergonomiasta puhuttiin. Etäopiskelun aikana tietokoneella työskenteleminen on lisääntynyt huomattavasti, mikä voi aiheuttaa fyysisiä vaivoja. Kunttun ja kollegoiden (2017) mukaan KOTT-tutkimuksessa yleisimpiä korkeakouluopiskelijoiden oireita olivat väsymys, uniongelmat ja yläselän vaivat. Jatkuva tietokoneella istuminen voisi kuvitella lisäävän näistä etenkin yläselän ongelmia, mutta myös muita vaivoja.

6 POHDINTA

6.1 Pohdintaa tutkimuksesta

Tutkimukseni tarkoituksena oli pyrkiä selvittämään luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta sekä vertailla 2. ja sitä ylempien vuosikurssien opiskelijoiden kokemusten eroja. Oman kokemukseni perusteella etäopiskelujakso on tuntunut vaikeammalta ja raskaammalta kuin osallistuminen lähiopetukseen, joten halusin nähdä, olisiko tutkimustuloksissani havaittavissa vastaavaa ilmiötä. Tavoitteenani oli tuottaa tutkimuksellani tietoa siitä, kuinka pitkään jatkunut etäopetus on vaikuttanut luokanopettajaopiskelijoihin, sillä vastaavanlaista tilannetta ei ole aiemmin ollut eikä koronaviruksen aiheuttamaa katkoa lähiopetuksessa yliopistoissa ole vielä ehditty tutkia.

Saatujen tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että suuri osa luokanopettajaopiskelijoista ei koe etäopiskelua itselleen mielekkääksi. Tulokset kasvaneista työmääristä sekä stressin kokemisesta eivät yllättäneet itseäni. Puolestaan sosiaalisten kontaktien kaipaus vastaajien keskuudessa oli yllättävää: uskoin sosiaalisen ulottuvuuden nousevan vastauksissa esille, mutta mainintojen määrä oli huomattavasti suurempi kuin mitä osasin odottaa. Näyttää siltä, että luokanopettajaopiskelijat kaipaavat etäopiskelun aikana eniten opiskelijakollegoiden tapaamista niin yliopistolla kuin vapaa-ajan tapahtumien yhteydessäkin. Yllättävää oli myös se, että jotkut vastaajista näkivät etäopiskelun itselleen täysin sopivaksi opiskelumuodoksi. Etäopiskelusta löydettiin sellaisia hyviä puolia, joita en itse osannut ajatella ennen tutkimuksen tekemistä.

Vuosikurssien väliset erot olivat odotettua pienempiä. Ajattelin ylempien vuosikurssien suhtautuvan positiivisemmin etäopiskeluun, sillä opintojen loppupuolella ei välttämättä ole enää niin paljoa yliopistolla tapahtuvaa opiskelua vaan esimerkiksi pro gradu -tutkielman kirjoittamista. Samat teemat kuitenkin nousivat esiin kaikilla vuosikursseilla, ja etäopiskelu näyttäytyi monelle vaikeana vuosikurssista riippumatta. Toisen vuosikurssin opiskelijoihin etäopiskelujakso

näytti iskevän kovimmin – ainakin heiltä tuli eniten vastauksia, joten voisin olettaa heillä olleen eniten sanottavaa omista kokemuksistaan.

Pääasiassa tutkimuksesta saadut tulokset kuitenkin vastasivat ennakkoletuksiani. Toisaalta tulokset olisivat saattaneet hieman muuttua erilaisella tutkittaville esitetyllä kysymyksellä. Kysymyksessä mainittiin esimerkkeinä etäopiskelun vaikutuksista stressi, jaksaminen ja hyvinvointi. Näiden asioiden mainitseminen saattoi ohjata joitakin vastaajia kertomaan kokemuksiaan esimerkiksi stressistä, vaikka se ei olisi ollut ensisijaisesti mielessä kysymykseen vastattaessa. En kuitenkaan koe kysymyksen olleen liian ohjaileva, sillä monet vastauksista olivat hyvin laajoja ja käsittelivät monia eri asioita kysymyksenasettelun esimerkkien ulkopuolelta. Etäopiskelu vaikutti vastanneiden mukaan moniin eri asioihin, joista kaikkia en voinut tässä tutkimuksessa kuvata, sillä joistakin asioista oli vain yksittäisiä mainintoja, eivätkä ne liittyneet tutkimuksessa käyttämiini teemoihin.

Koen tutkimukseni antaneen tietoa siitä, millaisia tuntemuksia opiskelijoilla on ollut maaliskuusta 2020 jatkuneen etäopiskelun aikana. Vaikka tässä tutkimuksessa tutkittiin ainoastaan tiettyjen vuosikurssin luokanopettajaopiskelijoita, pidän mahdollisena, että myös muiden alojen opiskelijoilla on samankaltaisia kokemuksia. Tutkimukseni voi antaa myös osviittaa siihen, millaisia tuloksia on odotettavissa vuonna 2021 toteutettavassa Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta on mahdollista tarkastella monin eri tavoin. Usein tutkimusta arvioidaan reliabiliteetin ja validiteetin kautta, mutta näiden sopivuudesta laadulliseen tutkimukseen on vaihtelevia näkökulmia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006; Tuomi & Sarajärvi, 2018). Itse päätin arvioida tutkimukseni luotettavuutta Eskolan ja Suorannan (2003) esittelemällä tavalla kiinnittämällä huomiota aineiston merkittävyyteen ja riittävyteen, analyysin kattavuuteen sekä analyysin arvioitavuuteen ja toistettavuuteen. Eskolan ja Suorannan (2003) mukaan aineiston merkittävyys on suhteellista, mutta tutkijan on oltava joka tapauksessa valmis puolustamaan aineistonsa merkittävyyttä. Koen aineistoni olevan merkittävä, sillä se tuottaa uutta tietoa ilmiöstä, jota ei ole

aiemmin tutkittu. Mielestäni on tärkeää selvittää, kuinka etäopiskelu on vaikuttanut opiskelijoiden hyvinvointiin ja jaksamiseen.

Aineiston riittävyttä voidaan pohtia saturaation avulla (Eskola & Suoranta, 2003). Saturaatio eli aineiston kylläntyminen tarkoittaa sitä, että uudet vastaukset eivät tuota aineistoon tutkimusongelman kannalta uutta tietoa (Eskola & Suoranta, 2003). Aineistoni käsitti 25 vastausta, joissa nousi esiin samoja teemoja. Olisin voinut pyytää luokanopettajaopiskelijoilta lisää vastauksia, mutta koin saamieni vastausten riittävän tulosten tekemiseen, sillä vastauksissa oli paljon samankaltaisuuksia. Vastauksista lähes puolet olivat toisen vuosikurssin opiskelijoilta, mutta muiden vuosikurssien vastaukset jakautuivat tasaisemmin. Tässä mielessä aineistoa olisi voinut olla enemmän ylemmiltä vuosikursseilta, jotta vuosikurssien erojen vertailu olisi ollut monipuolisempaa. Vastajien sukupuoli jakauma oli hyvin epätasainen, mutta toisaalta luokanopettajan tutkinto on hyvin naisvaltainen ala, eikä tämän tutkimuksen tarkoituksena ollut selvittää sukupuolten välisiä eroja.

Analyysin kattavuuden Eskola ja Suoranta (2003) määrittelevät siten, että analyysissä tulkintoja ei tehdä yksittäisten aineistosta poimittujen asioiden perusteella. Käytin analyysissäni apuna teemoittelua, jossa etsin aineistosta samaan asiaan liittyviä kokemuksia ja muodostin näistä teeman. En siis koe tulkinneeni aineistoa vain jonkin yksittäisen vastauksen perusteella. Analyysin arvioitavuus ja toistettavuus liittyy puolestaan siihen, kuinka tutkimuksen lukija pystyy seuraamaan tutkimuksen tekijän päättelyä ja kuinka toinen tutkija voi tehdä analyysin avulla samat tulkinnot aineistosta (Eskola & Suoranta 2003). Pysin selostamaan analyysin vaiheet siten, että lukija ymmärtää, kuinka tuloksiin on päädytty. Samanlaista analyysimenetelmää käyttämällä myös toisen tutkijan pitäisi päätyä samanlaisiin tuloksiin.

Tutkimuksen eettisyys liittyy vahvasti hyvään tieteelliseen käytäntöön (TENK, 2012). Tämän tutkimuksen kannalta oleellisia hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat tutkimuslupien hankkiminen, tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen noudattaminen, muiden tutkijoiden työn kunnioittaminen, tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisten ja eettisesti kestävien tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien käyttäminen sekä tutkimuksessa syntyneiden tietoaineistojen tallentaminen oikein (TENK, 2012). Tiedeyhteisön tunnustamien toimintatapojen noudattaminen tarkoittaa sitä, että

tutkimus ja kaikki sen vaiheet toteutetaan tarkasti ja huolellisesti (TENK, 2012). Noudatin tutkimuksen kaikissa vaiheissa huolellisuutta ja raportoin saamani tulokset tarkasti. Huolehdin siitä, että omat ajatukseni ovat erotettavissa muiden tutkijoiden ajatuksista ja käytin viittauksia asianmukaisella tavalla, mikä kunnioittaa muiden tutkijoiden työtä. Käyttämäni tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmät noudattavat tieteellisesti hyväksytyjä menetelmiä ja olen perustellut niiden käytön tutkimuksessani. Tutkimuksessa syntyneeseen aineistoon ei ole päässyt käsiksi kukaan muu kuin minä. Tutkimuksen valmistuttua hävitän aineiston asianmukaisesti.

Tutkimukseni käsittelee opiskelijoiden kokemuksia, joten hain tutkimusluvan ja täytin tietosuojailmoituksen, jotta tutkimuksen tekeminen olisi eettistä. Tutkimuksen aineistoa kerätessä ja aineistoa käsitellessä on tärkeää huomioida tutkittavien anonymiteetti (Eskola & Suoranta, 2003). Tässä tutkimuksessa vastaajilta kysyttiin ainoina tunnistetietoina sukupuoli ja vuosikurssi, mutta näihinkään ei tarvinnut vastata niin halutessaan. Mikäli vastauksissa olisi ilmennyt suoria tai epäsuoria tunnistetietoja, olisin poistanut ne aineistosta. Käytin tutkimuksen tuloksissa suoria lainauksia vastaajien teksteistä ja merkitsin niitä vastaajan järjestysnumerolla sekä vuosikurssilla. Jätin sukupuolen pois paremman anonymiteetin saavuttamiseksi. Ihmisiä tutkittaessa on noudatettava ihmisarvon kunnioittamisen periaatetta, mikä tarkoittaa sitä, ettei tutkittavalle saa aiheuttaa vahinkoa tai loukata häntä missään tutkimuksen vaiheessa (Eskola & Suoranta, 2003). Ihmisoikeudet takaavat tutkittaville sen, että tutkijan on selvitettävä tutkittaville, mitä tutkitaan ja mitkä ovat tutkimuksen tavoitteet ja tutkittaville on selvää tutkimuksen olevan täysin vapaaehtoista (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Aloittaessani aineiston keräämisen kerroin, mitä tutkimukseni käsittelee ja tämä luki lisäksi tutkimuslomakkeessa. Painotin sitä, että tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja täysin yksilön harkinnan varassa, haluaako hän osallistua tutkimukseeni. Halukkaat vastaajat saivat itse määritellä sen, mitä haluavat tutkimukseen vastata ja kuinka paljon haluavat kertoa, joten tutkimuksesta ei koitunut heille vahinkoa eikä heitä loukattu.

6.3 *Jatkotutkimusideoita*

Tutkin Tampereen yliopiston luokanopettajaopiskelijoiden kokemuksia ja niiden eroja. Jatkotutkimuksena samaa tutkimusasetelmaa voisi käyttää myös muissa yliopistoissa ja tutkia, ovatko luokanopettajaopiskelijoiden kokemukset etäopiskelusta samankaltaisia eri yliopistoissa. Toisaalta voisi olla tarpeellista tutkia sitä, vaikuttaako opiskeluala jotenkin kokemukseen. Samalla tutkimusasetelmalla olisi mahdollista selvittää muidenkin alojen opiskelijoiden kokemuksia etäopiskelusta ja tehdä vertailua eri alojen välillä.

Tässä tutkimuksessa selvitettiin ja vertailtiin toisen ja sitä ylempien vuosikurssien kokemuksia, jotta vastaajat olisivat opiskelleet yliopistossa myös ennen etäopetukseen siirtymistä. Tutkimusasetelmaa voisi muuttaa siten, että tutkisikin ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoita, jotka ovat aloittaneet yliopisto-opinnot etäopetuksessa. Tällainen jatkotutkimus tuottaisi arvokasta tietoa siitä, kuinka etäopiskelu on vaikuttanut ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoihin. Kokemukset saattaisivat erota jonkin verran tässä tutkimuksessa saaduista tuloksista, sillä ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoilla ei luultavasti ole kokemusta yliopisto-opiskelusta lähiopetuksessa.

Kolmas mahdollinen tutkimusasetelma olisi tutkia tähän tutkimukseen vastanneita henkilöitä siltä kannalta, muuttuisiko kokemus etäopiskelusta, mikäli poikkeuksellinen tilanne jatkuisi pidempäänkin. Tähän mennessä etäopiskelua on kestänyt vajaan vuoden verran, mutta sen jatkuessa pidempään esimerkiksi 1,5 vuoden ajan, toisi jatkotutkimus tietoa siitä, sopeutuisivatko opiskelijat etäopiskeluun vai aiheuttaisiko se vain enemmän samankaltaisia ongelmia, joita nousi esiin jo tässäkin tutkimuksessa.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0* (4. painos). Tampere: Vastapaino.
- Calleja, M. (2020). *Korona – virus joka mullisti maailman*. Helsinki: Oppian.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2003). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (6. painos). Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Green, F. (2020). Schoolwork in lockdown: new evidence on the epidemic of educational poverty. LLAKES Research Paper 67.
- Hakulinen, T., Hastrup, A., Hietanen-Peltola, M., Jahnukainen, J., Vaara, S. & Varonen, P. (2020). ”Pahin syksy ikinä”: Lasten, nuorten ja perheiden peruspalvelut koronasyksynä 2020. Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140643/URN_ISBN_978-952-343-579-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 10.11.2020)
- Kalliala, E. (2014). Perinteisestä verkko-opiskelusta SOOCeihin. Teoksessa T. Korkalainen, P. Timonen & L. Tuuttila (toim.) *MOOCiin menevä nuorisotyö* (s. 37–41). Metropolian digipaino. Saatavilla: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88901/978-952-%09456-189-1%20.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 7.11.2020)
- Kananen, J. (2008). *Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kokkonen, S. (2015). Etä- ja monimuoto-opetus ammattikorkeakoulutuksessa. Teoksessa S. Saukkoriipi, S. Kokkonen & M. Merivirta (toim.) *KIRLAPPI – Verkkokoulutuksella kirjastoalan osaamista Lappiin* (s. 23–27). Saatavilla: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/94170/B11%202015%20KIRLAPPI-julkaisu.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Luettu 7.11.2020)
- Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. (2017). Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48: Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016.

- Saatavilla: http://yths.fi/app/uploads/2020/01/KOTT_2016-1.pdf (Luettu 16.10.2020)
- Lehtinen, E. & Nummenmaa, M. (2012). Etäopetuksen lumo: kansainvälinen kirjallisuuskatsaus. Saatavilla: https://etaopetus.files.wordpress.com/2012/03/etaopetuksen_lumo.pdf (Luettu 15.10.2020)
- Leppäniemi, I. (2020). Etäilyn jatkuminen haastaa jaksamisen. *Helsingin Sanomat*, A2, 2
- Mattila, A. (2018). Lääkärikirja Duodecim: Stressi. Saatavilla: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00976 (Luettu 4.12.2020)
- Metsämuuronen, J. (2008). *Laadullisen tutkimuksen perusteet* (3. painos). Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Miettinen, M. (2015). Opettajankoulutusta verkossa? Verkkopilotti opettajankouluttajien ja opiskelijoiden näkökulmasta. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86886/JAMKJULKAISUJA1972015_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 7.11.2020)
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2020). Koronaepidemiatoimet ja varautuminen toimialalla. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/tietoa-koronaviruksesta/opetus-ja-kulttuuriministerio> (Luettu 2.12.2020)
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/> (Luettu 8.12.2020)
- Tampereen yliopisto. (2020a). Luokanopettajakoulutuksen tutkinto-ohjelma. Saatavilla: <https://www.tuni.fi/fi/tule-opiskelemaan/luokanopettaja-kasvatustieteiden-koulutus#expander-trigger--field-degree-structure-studies> (Luettu 23.10.2020)
- Tampereen yliopisto. (2020b). Opiskelijan opas. Saatavilla: <https://www.tuni.fi/opiskelijanopas/opintotiedot/opintokokonaisuudet/otm-45ba4864-585a-4b57-b216-4ea4019e7103?year=2020&activeTab=1> (Luettu 13.11.2020)

- Tampereen korkeakouluyhteisön intranet. (2020). Yliopiston ja ammattikorkeakoulun johtojen linjaukset 17.3.2020. Saatavilla: <https://intra.tuni.fi/content/news/13138> (Luettu 12.10.2020)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. (2020a). Hyvinvointi. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi> (Luettu 3.12.2020)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. (2020b). Korkeakouluopiskelijoiden terveys- ja hyvinvointi tutkimus KOTT. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/korkeakouluopiskelijoiden-terveys-ja-hyvinvointitutkimus-kott-> (Luettu 3.12.2020)
- Tilastokeskus. (2020). Kansalaispulsssi 1–8/2020: Yhdistelmäaineisto 15–29-vuotiaista nuorista. Saatavilla: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2020/10/VNN_Nuoret-koronakriisiss%C3%A4_081020.pdf (Luettu 10.11.2020)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK. (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Saatavilla: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf (Luettu 8.12.2020)
- Uotinen, S., Tyrväinen, H. & Valkonen, L. (2016). Opiskelijan ja opettajan vuorovaikutus korkeakoulujen verkko-opetuksessa. *Kasvatus*, 47 (5), 434–446. Saatavilla: <http://elektra.helsinki.fi.libproxy.tuni.fi/se/k/0022-927-x/47/5/opiskeli.pdf> (Luettu 25.10.2020)
- Valtioneuvosto. (2020). Tiedote. Saatavilla: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi> (Luettu 12.10.2020)
- Värri, V-M. (2007). Miksi opettajankoulutuksesta täytyisi kehittyä kriittisen kasvatusajattelun areena? Teoksessa E. Aarnos & M. Meriläinen (toim.) *Paikoillanne, valmiit, NYT!: Opettajankoulutuksen haasteet TÄNÄÄN* (s. 22-42). Kokkola: Kokkolan yliopistokeskus Chydenius.
- World Health Organization WHO. (2020). Timeline: WHO's COVID-19 response. Saatavilla: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline> (Luettu 13.10.2020)

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Miten olet kokenut etäopiskelun?

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa luokanopettajaopiskelijoiden tuntemuksia etäopiskelun aikana sekä vertailla mahdollisia eroja vuosikurssien välillä.

***Pakollinen**

Maaliskuussa 2020 Tampereen yliopisto siirtyi etäopetusjärjestelyihin koronapandemian vuoksi. Etäopetus jatkui loppukevään ajan. Alkusyksystä 2020 Tampereen yliopisto linjasi, että etäopetusta jatketaan myös koko syyslukukauden ajan.

Vastaathan kaikkiin kohtiin. Ensimmäiset kaksi kysymystä antavat taustatietoja tutkimusta varten. Kolmanteen kohtaan tulee varsinainen tutkimusvastauksesi. Viimeiseen kohtaan voit vastata niin laajasti kuin haluat.

1. Vuosikurssi *

Merkitse vain yksi soikio.

- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- En halua kertoa
- Muu: _____

2. Sukupuoli *

Merkitse vain yksi soikio.

- Nainen
- Mies
- Muu kuin edellä mainittu
- En halua kertoa

3. Miltä etäopiskelu on sinusta tuntunut ja mikä on sinun kokemuksesi siitä? Onko etäopiskelu vaikuttanut esimerkiksi jaksamiseesi, hyvinvointiisi tai stressin kokemiseen tai oletko kokenut sen itsellesi mielekkääksi? Kuvaile vapaasti omia tuntemuksiasi. *

Kiitos jo etukäteen vastauksestasi!

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä.

Google Forms